

1. UVOD

Marsikdo, bi na vprašanje, kdo je bil najpomembnejši rimski cesar odgovoril: »Julij Cezar«, pa temu ni bilo tako.

Julij Cezar ni bil nikoli cesar, čeprav je bil še za življenja, leta 45 pr. n. št. imenovan za diktatorja in so ga tudi rimski zgodovinarji obravnavali kot takega. Po drugi strani pa je ime Cezar postal priimek prve dinastije rimskih cesarjev in je posledično postalo sinonim za naziv, kar je postala praksa v cesarstvu.

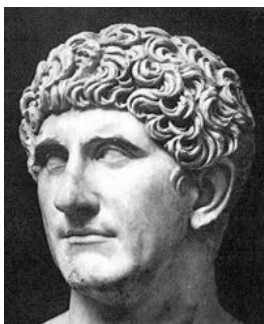

Gaj Julij Cezar

Julij Cezar je bil zaradi svojih bliskovitih zmag v različnih delih Sredozemlja nesporni zmagovalec in je imel za seboj močno vojsko. Izkorostil je krizo republike in po zmagi v državljanski vojni prevzel oblast. Cezar je bil take narave, da ni hotel uživati v sadovih preteklega dela, ampak si je vedno znova želel velikih dejanj in slave. Z vojsko je zavzel Rim. Senatska vlada mu seveda ni mogla kljubovati, zato je pobegnila in mu prepustila oblast. Toda Cezarja so leta 44 pr.n.š. umorili. To so storili zarotniki pod vodstvom Bruta in Kasija. Cezarjevi morilci so upali, da bodo s tem dejanjem obrnili tok zgodovine, a velika žoga se je že kotalila in fizična odstranitev enega samega človeka, pa naj je bil še tako izjemen je ni mogla več ustaviti.

Cezarja sta nasledila konzul Mark Antonij in njegov nečak oziroma posvojenec Oktavijan, ki pa sta se po značaju zelo razlikovala od njega.

Oktavijan je bil prepričan, da država ne sme biti urejena po zgledu helenistične monarhije, ampak po načelu najširšega družbenega soglasja. Oktavijan in Antonij sta skupaj z Emilijem Lepidom sklenila drugi triumvirat in po porazu Cezarjevih morilcev pri Akciju, zavladata cesarstvu-Oktavijan je dobil vzhodni del, Antonij pa vzhodnega.

Mark Antonij

Oktavijan

Emilijo Lepid

Dozorel je čas za vladavino enega – najsposobnejšega – moža. Oktavijan je leta 31 pr.n.š. porazil Antonija, nato pa se je spretno lotil reformiranja države.

Tako se je začelo dolgo obdobje vladavine rimskih cesarjev, ki jih delimo na več rodbin in dinastij.

2. OBDOBJA RIMSKEGA CESARSTVA in RIMSKI CESARJI

Zaradi pregleda obsežnosti vladanja cesarjev, bi najprej predstavil seznam rodbin, ki so vodila mogočno rimsko cesarstvo in sicer to so bila:

- a) **Julijsko-Klavdijska rodbina**
- b) **Flavijska dinastija**
- c) **Nervansko-Antoninska dinastija**
- d) **Severska dinastija**
- e) **Vladarji med krizo tretjega stoletja ali vojaški cesarji**
- f) **Tetrarhija**
- g) **Konstantinova hiša**
- h) **Valentinijanska dinastija**
- i) **Teodozijeve hiše**
- j) **Zahodno cesarstvo**
- k) **Vzhodno cesarstvo**

*Rimski forum
staro srce rimskega cesarstva je polno razvalin templjev, bazilik in drugih stavb iz obdobja, dolgega
več kot 1100 let.
Čudovit spominski kraj za ogledovanje.*

a) JULIJSKO-KLAVDIJSKA RODBINA

Gaj Avgust Oktavijan * 63 pr. n. št., † 14.

Oktavijan se je spretno in brez prelivanja krvi lotil spreminjanja državne ureditve. Z njegovim prihodom se je lotilo obdobje miru, ki je cesarstvu omogočilo hiter gospodarski razvoj

Bil je začetnik družine Julijcev. Vprašali so ga, kakšen naziv bo imel, in odgovoril je, da bo v spomin na umrlega prastrica *Caesar*. Izbral si je še naziv *princeps*, kar pomeni prvi med enakimi, s čimer je potešil senatorje. Prvo obdobje rimskega cesarstva se imenuje *principat*, trajalo pa je do l. 284 n. št. Oktavijan je dobil tudi častni naziv Avgust(us), kar pomeni »vzvišeni«. Bil je tudi *imperator* - upravljalca imperija. (*Imperator* pomeni vrhovnega poveljnika vojske, izraz te moči je *imperium maius*, ne pa upravitelja imperija.

Province je razdelil na *cesarske* in *senatne*: senatne so lahko upravljali senatorji, s cesarskimi pa je upravljal cesar tako, da je imenoval upravitelja province - *guvernerja*.

Avgust je bil cesar miru - z njegovega obdobja izvira izraz *Pax Romana*, ki pomeni mir pod okriljem nadmoči Rimskega imperija - in državljani so mu bili za ta mir zelo hvaležni. Meje so varovale legije in država je bila varna. Na drugi strani Rena so bili Germani. Avgust si je omislil elitno enoto, *gardo*, ki je nadzorovala Rim, izbranci pa so varovali celo cesarja.

Uvedel je čaščenje značilnih rimskih božanstev ter oživil nekatere pozabljene obrede in kulte. To pa ni ustavilo širjenja novih verskih sekt, med katerimi ja bilo tudi krščanstvo, ki je v naslednjih stoletjih zamajalo temelje države.

V novem političnem sistemu je bilo načelo nasledstva precej nejasno in sicer zaradi nenavadnega položaja cesarja, saj mu je oblast formalno podelil senat. Avgust je zagato rešil z uvedbo spretno prikritega sistema dinastičnega nasledstva in ta je na prestol pripeljal kar štiri člane julijsko-klavdijske rodbine in sicer:

Tiberij I., * 42 pr. n. št., † 37 n. št.

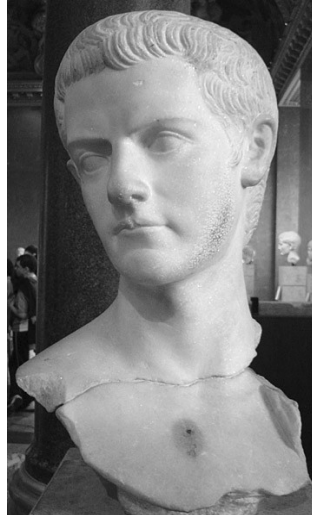
Kot Avgustov posinovljenec in nosilec vseh najpomembnejših funkcij (imperator, tribun in kot najpomembnejšo imperium maius) je brez težav nasledil svojega očeta, saj so bili vsi možni tekmeči že v preteklosti odstranjeni.

Tiberij je nadaljeval Avgustovo miroljubno zunanjo politiko *Pax Romane* in utrjeval sistem principata, čeprav mu senat ni bil naklonjen. Toda morali so se sprijazniti z novim položajem. Tiberij je posvečal veliko energije v gospodarski razvoj imperija. Značilno je, da velikih vojaških pohodov ni bilo.

Po letu 30 je Tiberijev režim postal vse bolj tiranski. Tiberij je v paranoji preganjal vse resnične in domnevne nasprotnike, zlasti pa pripadnike Klavdijsko-julijanske dinastije. V to ga je pognal Sejan, ki si je hotel zagotoviti nasledstvo. Tako je Tiberij na Sejanovo pobudo dal umoriti lastnega sina Druza.

Tiberij se je v drugi polovici svoje vladavine vse bolj zadrževal na rezidenci na otočku Kapri. Tja se je umikal že v času življenja svoje posesivne matere Livije Avguste, ki je Tiberiju pomagala na prestol in se je neprestano vmešavala v državne zadeve tudi po Avgustovi smrti. Sejan je Tiberijevo bivanje na Kapriju podpiral, saj je nadzoroval cesarjevo korespondenco in je bil le-ta njegov ujetnik. Ko je leta 31 Sejan postal sokonzul in dobil funkcijo *imperium maius* je postalo jasno, da ga je Tiberij izbral za naslednika. To je pomenilo Sejanov konec, saj je najbrž v neučakanosti načrtoval državni udar, vendar so ga razkrinkali in usmrtili. Tiberij je vse do pomladi 37 bival na Kapriju, nato se je odpravil v Rim. Med potjo je umrl naravne smrti

Gaj Julij Cezar Germanik znan tudi kot Gaj Cezar in najbolj znan kot Kaligula, * 12, † 41

Njegov oče je bil priljubljen vojskovodja Germanik, mati pa Agripina starejša, oba iz julijsko-klavdijske dinastije. Ker je njegov oče poveljeval germanskim legijam, je mladi Gaj večino otroštva preživel v vojaških taboriščih. Tam je tudi dobil vzdevek Kaligula, kar pomeni čveljček. Ker je bil edini Avgustov moški dedič, je bil izbran za naslednika.

Gaj je napovedal liberalno politiko in dosledno upoštevanje Avgustovih načel.

Kaligula v prvih letih vlade vodi miroljubno zunanjo politiko v smislu Pax romane. V drugi polovici vladavine z začetkom uvajanja despotizma se pojavi agresivnejša zunanja politika v smislu načrtov o vojaških osvajanjih.

Kaligula je načrtoval, toda ne izvedel pohoda čez Ren in v Britanijo .

Gaj je v drugi polovici vlade prekinil s sistemom principata, ki je bil navidezna demokracija, in začel uvajati despotski tip vlade helenističnega tipa. Prav to je poskusil že Gaj Julij Cezar, vendar je bil umorjen s strani republikancev. Gaj je vladal vse bolj avtokratsko v duhu zadnjih let Tiberijevega režima: preganjal je nasprotnike, zaradi pomanjkanja denarja zaplenjeval posestva in premoženja ljudi itd.

Bil je prvi duševno neuravnovešen cesar. Legionarji so se namreč cesarju uprli in niso želeli sodelovati v invaziji na Otok, zato jih je vladar kaznoval na njemu značilen način: morali so se postrojiti v vojaške vrste in 'napasti' školjke ob obali. Tako je hotel neposlušno vojsko kaznovati in jo ponižati.

Za senatorja je imenoval svojega najljubšega konja ...in podobne anekdote. Zaradi preganjanja je bilo več neuspešnih poskusov atentata. Ko se je proti cesarju obrnila pretorijanska garda, je bila usoda Kaligule zapečaten.

Klavdij I., * 10 pr. n. št., † 54

Klavdij je bil član uglednega rodu Klavdijcev. Klavdij je bil šibkega zdravja, povrhu pa je še jecljal, tako da ni bil vzor idealnega Rimljana. V času Tiberijeve vladavine so Klavdija odrinili na stran, kar je izkoristil za izobraževanje. Bil je dober poznavalec zgodovine in slovnice, kar mu je kasneje prineslo status bolj izobraženega cesarja (kot vladar je uvedel v rimsko abecedo tri nove črke, vendar se niso obdržale).

Po Gajevi smrti je pretorijanska garda senatu vsilila Klavdija kot novega vladarja - navsezadnje je bil edini še živ Avgustov sorodnik. Klavdij je gardo za izkazano zvestobo nagradil in se zapisal v zgodovino kot prvi cesar, ki si je zagotovil oblast s pomočjo vojske. Za časa svoje vladavine je uvedel kar nekaj reform z namenom učvrstiti centralno oblast in hkrati oživiti stare republikanske običaje. Klavdij je uvedel vrsto novosti na sodnem področju, npr. stalno cesarsko sodišče na forumu, ki mu je predsedoval sam. Noben cesar pred njim se ni toliko posvečal sodstvu kot on.

Klavdij je bil večkrat poročen. Zelo vplivna je bila žena Mesalina, ki je skušala Klavdija odstraniti z državnim udarom, vendar je bila pri tem neuspešna in usmrčena. Z njo je cesar imel sina Britanika in hčer Oktavijo.

Še vplivnejša je bila cesarjeva zadnja žena Agripina mlajša, hči Klavdijevega brata Germanika. Agripina je imela iz prejšnega zakona sina Lucija Domicija in mu je hotela zagotoviti cesarski prestol. Dosegla je, da ga je Klavdij posinovil in postavil kot naslednika skupaj z Britanikom, hkrati pa je odstranjevala Klavdiju zveste osvobodjence iz uprave. Ker pa je Klavdij v zadnjih letih vlade postajal paranoičen in je kazal vidne znake nezadovoljstva nad Lucijem oz. Neronom, kot je dobil ime po posinovljenju, je Agripina leta 54 dala cesarja umoriti. Pretorijanska garda je za naslednika takoj oklicala Nerona.

Ob nastopu vlade je imel cesar šele 17 let, zato sta državo dejansko vodila Bur in Neronov učitelj filozof Seneka. Toda po smrti Agripine leta 59 in obeh glavnih akterjev v državi leta 62 se je začela doba Neronove absolutistične vladavine v stilu Julija Cezarja.

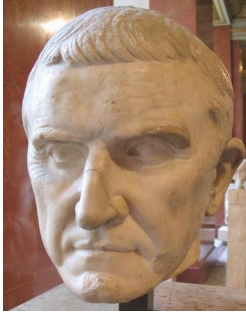
Ne glede na cesarjevo očitno nezmožnost vladanja je uprava v provincah potekala nemoteno.

Rimski imperij je v Neronovem času zapadel v prvo resno krizo. Leta 60 je v Britaniji potekal velik upor britanskih plemen. V šestdesetih letih je potekala težka vojna s Parti.

Veliko krizo je zanetil tudi požar v Rimu leta 64, ki je uničil domala celo mesto. Antični pisci brez izjeme krivdo za požig pripišejo cesarju, toda najbrž gre le za klevete. Glede na način gradnje (ozke ulice, lesene hiše) je bil požar vprašanje časa in bi lahko izbruhnil že veliko prej. Neron je pomagal ljudem po katastrofi. Res pa je, da je v sklopu obnovitvenih del veliko mestnega ozemlja porabil za gradnjo cesarske Zlate palače, ene najpomembnejših arhitekturnih dosežkov zgodnjecesarske dobe.

Ker je cesar neusmiljeno preganjal aristokracijo, je bilo vprašanje časa, kdaj bo padel s strani zarote. Neron je sicer poslal nad upornike vojsko, ki pa se mu je tudi uprla.

Senat je cesarja takoj razglasil za sovražnika države in priznal Galbo kot novega Avgusta. Na begu je Neron, zadnji Avgustov potomec, naredil samomor. Toda miru ni bilo, izbruhnila je prva državljanska vojna cesarske dobe.

Galba je prevzel oblast takoj po Neronovi smrti. Soočen je bil z veliko gospodarsko zmedo in zaradi vrste trdih ukrepov postal nepriljubljen pri vseh plasteh družbe. Težkemu položaju ni bil dorasel-kaj kmalu ga je nadomestil Oton, ki so ga podpirali pretorijanci. Galba je bil umorjen.

OTON *69

Leta 68 se je Oton vrnil v Rim iz pregnanstva in s pomočjo pretorijancev postal rimski cesar. Otonu so očitali lahkotnost, vendar je pokazal, da je kos situaciji. Kljub vsemu pa je bilo njegovo vladanje zelo kratko. Legije ob Renu so privedle novega kandidata za cesarja-Avla Vitelija.

Vkorakali so v Rim in Oton je izgubil bitko in napravil samomor.

Oton je bil nesposoben vladar in je bil nagnjen k razvratu.

VITELIJ, *69

Tudi vladanje Vitelija je bilo zelo kratko.

Na prestol ga je potisnila armada in na dvoru ni kazal volje za dostojno vedenje in resno delo.

Medtem je armada na vzhodu že izbrala Vitelijevega naslednika, ki je takrat poveljeval vojski v bojih v Judeji.

Znan je bil kot velik požrešnež in pijanec.

Vitelij je bil ubit.

b) FLAVIJSKA DINASTIJA

VESPAZIJAN, *69 † 79

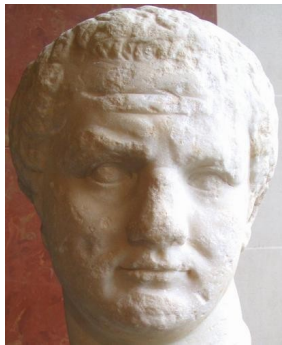
Vespazijan je bil začetnik flavijske dinastije. Bil je zelo sposoben vladar, saj je reformiral državne finance, izboljšal položaj provinc, okrepil vojsko in utrdil meje.

V razmerju do senata pa je cesar jasno pokazal, da namerava obdržati vajeti trdno v svojih rokah. Njegova vlada je državi zagotovila novo politično trdnost.

Začel je graditi rimski Kolosej

Vespazijana sta nasledila sinova Titus in za njim Domicijan.

TIT FLAVIJ, *79 † 81

Vespazijanov sin, ki se je v svojem kratkem vladanju izkazal kot darežljiv vladar. Ob požaru v Rimu je dal prodati pohištvo iz svoje palače, da bi pomagal žrtvam, ob izbruhu Vezuva, ki je leta 79 uničil Pompeje pa je prispeval ogromne vsote za pomoč.

DOMICIJAN, *81 † 96

Domitijan je bil mlajši Vespazijanov sin. Med njegovo vladavino so severno mejo ogrožala germanska ljudstva in upori rimskih čet na Renu.

Z vse izrazitejšim diktatorskim obnašanjem ter preganjanjem kristjanov si je nokopal še številne notranje nasprotnike. Končno ga je žena, ki se je bala za lastno življenje, dala zabosti. Senat je to odobral.

c) NERVANSKO - ANTONINSKA DINASTIJA

NERVA *96 † 98

Nerva je vladal zelo kratek čas a mu je uspelo odpraviti najhujše posledice Domitijanove vlade : obnovil je svobodo govora, rehabilitiral pregnane ljudi in okrepl gospodarstvo.

Štiri mesece pred smrtjo je Nerva, ki je bil brez otrok, Trajanu sposobnemu namestniku v Zgornji Germaniji, pismeno sporočil namero, da ga posinovi.

Tako je uveljavil novo načelo za izbor novega cesarja - po zaslugah.

TRAJAN *98 † 117

Naziv cesarja mu je leta 114 podelil senat. Trajan je cesar iz province, po poreklu iz Hispanije, današnje Španije. Bil je izjemno uspešen v bojih s tujimi plemeni in je v času njegovega vladanja Rimski imperij dosegel največji ozemeljski obseg.

Po bojih z Armenci in ljudstvi v Mezopotamiji, so Rimljani pripojili ozemlje in ga upravno oblikovali v province Armenija, Mezopotamija in Asirija. Za Trajanovo obdobje se v Rimski zgodovini uporablja izraz 'zlata doba'.

HADRIJAN *117 † 138

Baje je bil sirota, vzgajal in pozneje posvojil ga je sorodnik [Trajan](#). Velja za cesarja miru, poznan je po veselju do potovanj. Po pričevanjih je želel vse, o čemer je prebral, videti tudi na lastne oči.

V času njegove vladavine se je obseg imperija skrčil. Mejo na vzhodu v Mezopotamiji so zopet pomaknili z reke Tigris na reko Evfrat.

Uvedel je pomembne upravne reforme in dal izdelati zakonik, ki je postal osnova pravnega presojanja v vsej državi.

Dal je zgraditi limes prek Britanije (Hadrijanov zid-dolg 118 km) V Rimu je poskrbel za obnovo pogorelega Pantenona.

ANTONIN PIJ, *138 † 161

Njegova vladavina pomeni čas preobrata, saj se je do takrat rimska država nenehno širila in le redko srečevala z resnimi nevarnostmi. Zdaj pa so se težave začele pojavljati na številnih mejah-zlasti na vzhodu. Tako je Antoninova vlada pomenila le mučno zatišje pred velikim viharjem barbarskih napadov na rimsko državo.

MARK AVRELIJ *161 † 180

Mark Avrelij se je rodil leta 121 očetu Marku Aniju Veru in materi Domitiji Lukili. Očeta je izgubil že v rani mladosti, tako da ga praktično ni poznal. Pri 17 letih ga je posinovil Antonin Pij, ki je takrat postal cesar. Ko je leta 161 Antonin Pij umrl je vladarska oblast prešla v roke Marka Avrelija.

Toda Mark je že ob nastopu svoje vlade predlagal svojega adoptivnega brata Lucija za sovladarja. Skupaj sta vladala do 169 do smrti Lucija Vera. Mark Avrelij ni imel lahkega vladanja. Vseskozi so na ozemlje rimskega cesarstva vdiral barbarska plemena. Tako je Mark velik del svojega vladanja preživel izven Rima na bojiščih proti barbarom. Cesar Mark Avrelij je zaradi bolezni umrl pomladi leta 180.

KOMOD *180 † 193

Komod je že kot mladenič nasledil na prestolu svojega pokojnega očeta Marka Avrelija, vendar žal ni podedoval njegovih vrlin. Slovel je zaradi svoje nesmiselne okrutnosti in tiranskega vedenja.

Rad se je primerjal s Herkulesom in je zahteval, da ga upodabljajo v njegovi preobleki. Nepriljubljen je bil celo med aristokracijo.

Končal je kot žrtev zarote.

Iz vsega povedanega vidimo, da je malokateri cesar, ki je vladal v 1. in 2. stoletju umrl naravne smrti. Povprečna življenska doba Rimljanov v tem času je bila le 22 let.

V začetku 3.stoletja n.š. po Komodovi vladavini in petih letih državljanske vojne, ki je sledila, se je v cesarstvu začel krepiti položaj vojske. ta preobrat je zakrivil cesar, ki si je prisvojil vso oblast. Začelo se je obdobje Severske dinastije.

d) SEVERSKA DINASTIJA

Prvi cesar iz dinastije je bil

SEPTIMIJ SEVER, *193 † 211

Podpirale so ga legije v Panoniji in Germaniji. njegova vladavina je prinesla državi kratko obdobje trdnosti in blaginje. Preuredil je provinco Mezopotamijo

Nasledil ga je sin

MARK AVRELIJ ANTONIN - KARAKALA, *211 † 217

Med svojo zelo kratko vladavino je sprejel izredno pomemben zakon, s katerim je svobodnim prebivalcem cesarstva podelil rimsko državljanstvo. Dal je ubiti svojega brata Geto, ki je skupaj z njim vladal. Vendar je bil tudi sam umorjen.

HELIOGABAL ALI ELAGABAL, *218 † 222

Heliogabal je eden najbolj kontroverznih rimskih cesarjev, med vladanjem je kršil rimsko religiozno tradicijo in seksualne tabuje. Bil je svečenik sirijskega boga sonca

Zadnji član dinastije Sever je bil:

ALEKSANDR SEVER, *222 † 235

Ni bil slab vladar, vendar je imel zaradi naraščajočega pritiska barbarov velike težave z obrambo meje.

S svojimi neuspešnimi poskusi, da bi odbil napade sovražnikov, si je zapravil zaupanje vojske in bil umorjem.

d) VLADARJI MED KRIZO TRETJEGA STOLETJA ALI VOJAŠKI CESARJI

Med letoma 235 in 284 n.š. je v državi zavladata huda ustavna in družbena kriza. Gospodarstvo je bilo v razsulu, razvrednotenje denarja pa je povzročilo vrtoglavo inflacijo. Obmejne pokrajine so bile nenehno pod udarom različnih barbarskih plemen. Vojska, ki je senatu odvzela skoraj vso oblast, je postala dejanski gospodar cesarstva.

V tem obdobju se je zvrstilo okoli 38 cesarjev in okoli 24 proti cesarjev. Le 9 jih je umrlo naravne smrti. Orientalni vplivi v cesarstvu so se še povečali, Nastopila je največja kriza cesarstva doslej.

Naštel bom cesarje tega obdobja, a žal o njih je bolj malo natančnih podatkov

MAKSIMIN I. TRAJAN, *222 † 235

Maksimian ni preganjal kristjanov. Zaposlen je bil s pohodi proti Germanom ob ruski in donavski meji. V zadnjem letu pa z državljansko vojno.

Sledilo je mirno obdobje treh cesarjev

GORDIJAN I. in GORDIJ II., *238

PUPIEN IN BALBIN, *238

GORDIJAN III., *238 † 244

FILIP ARABEC, *244 † 249

Filip Arabec je z velikim pompom praznoval tisočletnico ustanovitve rimskega imperija. Imel je dober odnos do kristjanov

DECIJ, *249 † 251

Decij je prvi leta 250 začel preganjati kristjane. S smrtjo Decija se je preganjanje kristjanov nehalo do vladanja Valerijana

HERENIJ ETRUSK, *251

HOSTILIJAN, *251

TREBONIЈAN GAL,

EMILIЈAN, *253

VALERIЈAN I., *253 † 260

Nadaljeval je Decijevo politiko preganjanja kristjanov, le-da je bil zelo strog. Izdal je 2 edikta, ki so poostrila boj proti kristjanom.

GALENIЈ, *260 † 268

Ko je Valerijan padel v ujetništvo, ga je nasledil sin Galenij in hitro prekinil z očetovo versko politiko. Kristjanom je vrnil zbirališča.

KLAVDIJ II. GOTSKI, *268 † 270

Klavdij II. Gotski je še izboljšal odnos do kristjanov , ki je trajal vse do nastopa Avrelijana.

KVINTIL, *270

AVRELIJAN, *270 † 275

Rojen je bil na območju današnje Sremske Mitrovice v vzhodni Srbiji. Bil je izvrsten vojskovodja in državnik. Uredil je razmere v cesarstvu, zavaroval meje, izvedel denarno reformo in poskrbel za sistematično pomoč revnim državljanom.

FLORIJAN, *276

PROB, *276 † 282

KAR, *282 † 283

KARIN, *283 † 285

e) TETRARHIJA

Tetrarhija (iz grškega Τετραρχία, vladavina štirih [vladarjev]), sistem vladanja, v katerem je moč razdeljena na štiri posameznike

Najbolj slavna tetrarhija je bila tista, ki jo je leta 293 vzpostavil rimski cesar **Dioklecijan** in je trajala do leta 313. Vzpostavitev tetrarhije je pomenila rešitev krize, ki je v 3. stoletju nastala v Rimskem cesarstvu in začetek njegove ozdravitve.

RIMSKI CESARJI

Prvi korak k vzpostavitvi **tetrarhije** je bila **diarhija**, vladavina dveh [vladarjev], ki se je začela leta 285 z imenovanjem generala **Maksimijana** za Dioklecijanovega so-cesarja.

Dioklecijan

Kostancij Hlor

Konstantin I. Veliki

DIOKLECIJAN, 284 – 305

so-cesar **MAKSIMILIJAN**, 286-305

KOSTANCIJ HLOR, 305-306

so-cesar **GALERIJ**

KONSTANTIN I. VELIKI, 306 -337

več so cesarjev

Dioklecijan je kot starejši cesar nosil naslov *avgust*, **Maksimijan** kot mlajši cesar pa naslov *cezar*. Naslednje leto sta si cesarstvo razdelila: Maksimijan je prevzel oblast na Zahodu, Dioklecijan pa na Vzhodu.

Leta 293 je bilo treba zaradi krize v cesarstvu reševati številne civilne in vojaške probleme, zato je Dioklecijan z Maksimijanovim soglasjem cesarski kolegij razširil: Maksimijana je povišal v avgusta in imenoval dva nova cesarja - **Galerija** in **Konstancija Hlora** in nastala je tetrarhija.

RIMSKI CESARJI

Leta 305 sta Dioklecijan in Maksimijan odstopila in se umaknila z oblasti. Konstancij in Galerij sta postala nova avgusta, za nova cesarja pa sta imenovala **Severa II.** in **Maksimina Daja.**

Po Konstantinovi smrti je v državi ponovno prišlo do dinastičnih bojev, ki so se jim pridružili še cerkveno - politični spori. Popuščati je začela tudi obramba meja, ki jo je Konstantin Veliki dokaj uspešno reševal z naselitvijo nekaterih pripadnikov germanskih plemen na obmejna območja. Začelo se je obdobje Konstantionove hiše

f) KONSTANTINOVA HIŠA

V tem obdobju so vladali sledeči cesarji:

KONSTANCIJ II., 337-361

so cesarja KONSTANTIN II in KONSTANT

JULIJAN, 361-363

JOVIJAN, 363-364

Rim se ni več boril le za obrambo svojih meja, pač pa za goli obstanek tudi v obdobju:

g) VALENTINIJANSKE DINASTIJE

VALENTINIJAN I., 364-375

so cesar VALENTE

GRACIJAN, 375-383

so cesar VALENTINIJAN II.

h) TEODOZIJEVA HIŠA

CESAR TEODOZIJ I. (379-395) je izredno nevarno stanje v rimski državi rešil s sporazumom z Goti. Ostrogote (Vzhodne Gote) je naselil v Panonsko nižino, Vizigote pa v Makedonijo. Leta 391 je krščanstvo razglasil za državno vero in prepovedal vse poganke kulte. Skušal je pokristjaniti Germane in pospešiti proces zlivanja germanskih plemen s staroselci.

Cesar Teodozij I

Teodoziju I. se je posrečilo, da je za kratek čas ponovno združil državo pod oblastjo enega cesarja, a je že za časa svojega vladanja uvidel, da takšna enotnost ne bo trajala. Pred svojo smrtjo januarja **leta 395 je Milanu dokončno razdelil rimski imperij na dva dela**, med svoja sinova:

- **zahodni del – latinski del, s središčem v Rimu** je pripadel Honoriju,
- **vzhodni del – grški del, s središčem v Konstantinoplu** je pripadel Arkadiju.

i) ZAHODNO CESARSTVO

Zahodni rimski imperij se je razvijal še okoli osem desetletij pod vodstvom šibkih cesarjev, ki niso bili kos vse hujšim pritiskom germanskih Jemen na severne in Hunov na severovzhodne meje nekdanjega imperija.

Cesarji tega obdobja so bili:

- ↪ HONORIJ, 395-423 s sovladarji
- ↪ VALENTINIJAN III, 423-455
- ↪ PETRONIJ MAKSIM, 455
- ↪ AVIT, 456-457
- ↪ MAJORIAN, 457-461
- ↪ LIBIJ SEVER, 461-465
- ↪ ANTEMIJ, 467-472
- ↪ OLIBRIJ, 472
- ↪ GLICERIJ, 473-474
- ↪ JULIJ NEPOTE, 474-475
- ↪ ROMUL AVGUSTUL, 475-476

Svoj **dokončni propad** je zahodnorimsko cesarstvo doživelo leta **476**, ko so germani vojaki v rimski vojski odstavili **zadnjega rimskega cesarja Romulusa »Avgustulusa«**

j) VZHODNO CESARSTVO

Vzhodnorimsko cesarstvo se je kot **bizantinska država** uspelo obdržati vse **do leta 1453**, ko so ga uničili Turki. V okoli 1000-letnih bojih za obstoj so Bizantinci uspeli dobro organizirati nekdanji vzhodni del rimskega imperija, v katerem sta prevladala grški jezik in grška kultura. Obrt in trgovina sta bili živahnejši, gospodarstvo bolj cvetoče, mesta bogatejša, državna oblast pa močnejša od Zahoda, ki se je v tem času preoblikoval v več samostojnih enot.

Vladarji tega dela cesarstva pa so bili:

- ↪ **Arkadij (395-408).**

- ↙ Teodozij II. (408-450).
- ↙ Marcijan (450-457).
- ↙ Leon I. (457-474).
- ↙ Leon II. (474).
- ↙ Zenon (474-491).
- ↙ Bazilisk (475-476).
- ↙ Zenon (ponovno) (476-491).

3. ZAKLJUČEK

S propadom zahodnorimskega cesarstva se je končala politična, gospodarska, družbena in kulturna zgodovina velikega rimskega imperija. Propad velike sužnjelastniške države starega veka v zgodovini pomeni prelomnico. Z njenim razpadom se je končal stari vek in začelo se je »novo obdobje« evropske zgodovine, ki ga danes imenujemo srednji vek.

4. VIRI

- ☺ Vladeta Janković: KDO JE KDO V ANTIKI, mitologija, zgodovina umetnost
- ☺ http://sl.wikipedia.org/wiki/Kategorija:Rimski_cesarji
- ☺ Rajko Bratož: RIMSKA ZGODOVINA I.
- ☺ Anna maria Liberati & Fabio Burbon: ANTIČNI RIM

